

Atf: Yalçın, A. ve Özdemir, M. (2021). Türkiye turizmine ait istatistiksel verilerin incelenerek sosyal bilgiler dersine yansımalarının belirlenmesi. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 49-61

Citation: Yalçın, A. ve Özdemir, M. (2021). Analyzing statistical data related to Turkey tourism to determine its reflections on social studies lesson. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 49-61

Araştırma Makalesi / Research Article

Ali YALÇIN*

Murat ÖZDEMİR**

* Dr. Bursa/Türkiye.

aliylcnn77@gmail.com ORCID: 0000-0001-8421-3924

** Faik-Fikriye Torunogulları Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Kars/Türkiye

Bilim Uzmanı, Okul Müdür Yardımcısı, Kars/Türkiye

muratt5536@gmail.com ORCID: 0009-0002-2782-8556

Türkiye Turizmine Ait İstatistiksel Verilerin İncelenerek Sosyal Bilgiler Dersine Yansımalarının Belirlenmesi

Analyzing Statistical Data Related to Turkey Tourism to Determine its Reflections on Social Studies Lesson

Özet

Turizm verileri, bir ülke veya bölge turizm sektörü ile ilgili çeşitli sayısal istatistikler verileri içerir. Bu veriler, turizm sektörünün büyüklüğü, ortaya çıkışı, etkinliği, uygulanması ve yaşanması için kullanılır. Turizmde tutulan veriler genellikle karşılaştırmalı bir şekilde ilerleme ve gelişme temelli faaliyetler göz önünde bulundurularak değerlendirilir. Bu tür istatistikler, turizm sektörünün çalışmalarını incelemek, turizm politikalarını yaygınlaştırmak, pazarlama stratejilerini oluşturmak ve sektördeki değişimleri izlemek için kullanılır. Türkiye turizmi ile ilgili veriler, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ve diğer resmi kurumlar tarafından düzenli olarak derlenen kayıtlı verileri kapsar. Dolayısıyla bu araştırmanın temel amacı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait Türkiye turizm istatistikleri ile ilgili verileri betimleyici olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirmeler, Covid-19 pandemisinin turizm üzerindeki etkisini belirlemek, veriler üzerinde yıllara göre karşılaştırma yapmak ve güncel turizm verilerinin sosyal bilgiler dersine yansımalarını belirlemektir. Bu araştırma, nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı durum çalışmasına göre gerçekleştirilmiştir. Veriler, temalar başlığında betimsel analiz ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre 2019-2023 dönemi turizm istatistiksel verilerinden anlaşıldığı üzere Covid-19 pandemisi turizm faaliyetleri üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca güncel turizm verileri, sosyal bilgiler dersindeki turizm konularına yansımadağı gibi sadece konuyla ilgili tanımlayıcı ve açıklayıcı bazı bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, İstatistiksel Veriler, Veri, Eğitim, Sosyal bilgiler

Abstract

Tourism data includes various numerical statistics data related to the tourism sector of a country or region. These data are used for the size, emergence, activity, implementation and experience of the tourism sector. The data kept in tourism is usually evaluated in a comparative manner, considering progress and development-based activities. Such statistics are used to study the work of the tourism sector, disseminate tourism policies, formulate marketing strategies and monitor changes in the sector. Data on tourism in Turkey includes recorded data regularly compiled by the Turkish Statistical Institute, the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Turkey and other official institutions. Therefore, the main purpose of this study is to descriptively evaluate the data on tourism statistics of the Ministry of Culture and Tourism in Turkey. These evaluations are to determine the impact of the Covid-19 pandemic on tourism, to make comparisons on the data by years, and to determine the reflections of current tourism data on the social studies course. This research was conducted according to a case study in which quantitative and qualitative data were used together. The data were analyzed and interpreted with descriptive analysis under the heading of themes. According to the results of the research, it can be said that the Covid-19 pandemic has a negative impact on tourism activities as understood from the tourism statistical data for the 2019-2023 period. In addition, current tourism data are not reflected in the tourism topics in the social studies course, and only some descriptive and explanatory information on the subject is included.

Keywords: Tourism, Statistical Data, Data, Education, Social studies

Giriş

Turizm sektörü, ekonomik faaliyet alanı olarak düşünüldüğünde, bireylerin yaşam standartlarını yükseltmek, hane başı ekonomik gelir sağlamak, ülke temelli döviz girdisi sağlamak, istihdam alanı yaratmak, yerel ekonomiyi canlandırmak, marka değeri yaratmak gibi pek çok ekonomi alanında önemini hissettirmektedir. Fakat turizm, sadece ekonomi alanında fayda sağlamaz aynı zamanda ülkenin kültürel mirasını tanıtmak ve markalaştırmak, sosyal ve toplumsal anlamda bilinç kazanmak, kültürel çeşitliliği benimsemek, el sanatlarını zenginleştirmek gibi farklı konularda da önemli katkılar sağlamaktadır. Son dönemlerde özellikle 2019-2020 yıllarında dünya genelinde ortaya çıkan Covid-19 isimli küresel bir sağlık pandemisi, toplumsal yaşam ve bütün sektörler için risk oluşturmuştur. Bu pandemide etkilenen en önemli sektörlerden biri hiç şüphesiz turizm sektörüdür. Dolayısıyla bu konunun kavramsal çerçevesini detaylandırmak için turizm, turist, istatistik ve sosyal bilgiler kavramlarına açıklık getirmenin çalışmanın anlaşılabilirliğine katkı sağlayabilir.

Turizm kavramı ve turizm faaliyetlerinin başlangıcı, çok eski tarihlere dayanmaktadır. Nitekim terimsel anlam olarak turizm kavramı, kökeni Latince’de “*Dönme, etrafı dolaşmak, geri dönmek*” anlamlarına gelen “*Tornus*” kelimesinden türetilmiştir. İngilizce’de “*Touring*”, “*Tour*” “*Tourism (Turizm)*” kelimeleri de bu sözcükten türemiştir. Bu kavramın ilk tarihsel olarak kullanımı 1811 yılında İngiltere olan “*Sporting magazine*” isimli dergi de kabul edilmektedir (Davras, 2017). Turizm kavramının ilk tanımlaması ise 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından yapılmıştır. Guyer-Feuler, turizm kavramını hava değişimlerinin giderek artması sonucu meydana gelen dinlenme ihtiyacı, doğa ve sanatla harmanlanmış etkileyici güzelliklerin görülmesi ve tanınması arzusu olarak nitelendirmiştir (Öztürk ve Bayat, 2011, s. 135-156; Ünlüöner, Tayfun ve Kılıçlar, 2007). Bir başka tanıma göre turizm, insanların kişisel veya iş/mesleki amaçlarla olağan çevrelerinin dışındaki ülkelere veya yerlere hareketini içeren sosyal, kültürel ve ekonomik bir olgudur (The United Nations World Tourism Organization [UNWTO], 2023b). Turizme konu olan turistin kavramsal tanımlaması ise ilk olarak Milletler Cemiyeti İstatistik Uzmanları Komitesi tarafından 1937 yılında yapılmıştır. Bu tanımlamaya göre turist; bir ülkeden başka ülkeye gezi, sağlık, dini, bilimsel, spor, ziyaret ve birçok neden çerçevesinde ülkede minimum bir gün kalmak suretiyle gelen birey olarak tanımlanmıştır (Maviş, Ahıpaşaoğlu ve Kozak, 2002).

Turizm faaliyetlerinin gelişmesinde, politika yapıcılara, devletlere, hükümetlere, turizm ajanslarına ve turizm sektörüne önemli veriler sunan ve bu verileri dönemsel ve yıllık raporlarla açıklayan istatistik kurumlarının ayrı bir önemi vardır. Nitekim istatistik, sayısal verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması için gerekli yöntemlerin geliştirilip uygulanması ile uğraşan ve sonuçta verilerden hareketle olasılık deyimleri ile objektif karar vermede önemli rol oynayan bir yöntemler bilimidir (Özsoy, 2014). İstatistiksel veriler, bizlere tanımlayıcı ve yorumlayıcı istatistiksel veriler sunması açısından önemlidir. Bu yüzden turizm faaliyetlerinin dönemsel ve yıllık olarak istatistiksel faaliyetlerini bir bütün olarak ele almak, incelemek; hem ülkenin turizm potansiyel gelişimini takip etmek hem de turizm sektörünün gelişmesi açısından önemli ve yararlı olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir otel işletmesi yıllık gelen turistlerin ülkelere göre dağılımını incelediğinde gelişmiş ülkelerden gelen turistlerin daha uzun süreli kaldığı ve daha çok alışveriş ettiğini belirlediğinde bir sonraki yıl için kendi otelin turizm politikasına yönelik belirleyici kararlar alabilir. Bu tanımlayıcı açıklamalardan anlaşıldığı üzere turizm, bireylerin geçici amaçlarla yer değiştirmelerinden doğmuş sektöre verilen addır. Özellikle Endüstri Devrimi'nden sonra ortaya çıkan gelişmelere bağlı olarak çok sayıda bireyin dinlenme, eğlenme, gezme, görme gibi amaçlarla yer değiştirmeye başlaması, bu kavram ve bununla ilgili kavramların tanımlanması gereksinmesini doğurmuştur (Maviş, Ahıpaşaoğlu ve Kozak, 2002; Oruç, 2004).

Turizmi cazip bir ekonomik kalkınma seçeneği haline getiren çeşitli özellikler vardır ve bunun anahtarı, istihdam yaratma, destekleme ve istihdamı artırma potansiyelidir. Bu nedenlerden dolayı, sektördeki istihdam, gelir ve deneyim sağlayabileceği, dolayısıyla kişinin sosyal katılımına ve bireysel gelişimine katkıda bulunabileceği için turizm, yoksulluğun azaltılmasında değerli bir araç olarak güçlü bir şekilde kabul edilmektedir. Aynı zamanda yerel halkın istihdam edildiği, eğitildiği ve gelirin doğrudan yerel ekonomiye aktığı destinasyonların uzun vadeli sürdürülebilirliğine ve rekabet edebilirliğine de büyük ölçüde katkıda bulunacağı öngörülmektedir (UNWTO, 2023a).

Turizm konularının ve verilerinin ilköğretim sürecinde çocuklara öğretildiği temel ders, sosyal bilgilerdir. Günümüzde sosyal bilgiler alanında çalışan araştırmacılar sosyal bilgiler tanımı ile ilgili farklı görüş ve düşünceler üretmişlerdir. Bu, tamamıyla bulunulan ülkenin kültürel faktörlerinden kaynaklanmaktadır (Ross, 2014). Bu bağlamda sosyal bilgiler, insan ve toplum bilimleri, vatandaşlık, eleştirel düşünme, insan hakları, problem çözme becerileri ve benzeri konuları kapsayan multidisipliner bir alandır (Nelson, 2001). Sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterliliğini geliştirmek için sosyal bilimler ve beşeri bilimler entegre bir çalışmasıdır. Sosyal bilgilerin temel amacı, birbirine bağımlı bir dünyada, kültürel açıdan çeşitliliğe sahip, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak gençlerin, kamu yararı için bilinçli ve mantıklı kararlar verme yeteneğini geliştirmelerine yardımcı olmaktır (NCSS, 2023). Turizm ile ilgili temel bilgi, beceri ve değerlerin yer

aldığı ders, sosyal bilgilerdir. Bu bağlamda ilköğretimde öğrencilerin turizm faaliyetlerine yönelik bilgi sahibi olmasında daha doğrusu turizm kavramı ve konuları hakkında bilgi edinmesinde önemli bir misyona sahiptir. Özellikle kültürel mirasın turizmin gelişmesinde aktif rol oynadığı öğrencilere bu ders aracılığıyla öğretilmektedir. Dolayısıyla turizme etki eden gelişmelerin ve güncel turizm verilerinin sosyal bilgilere nasıl yansıtıldığını belirlemek turizme yönelik bilinçli, duyarlı ve bilgi sahibi bireylerin yetişmesi için önemlidir.

2020 Yılında dünyada meydana gelen ve önemli bir küresel sağlık problemi olan Covid-19'dan olumsuz etkilenen sektörlerden biri de turizmdir. Özellikle turizme ait istatistiksel veriler, yıllara göre incelendiğinde, 2020 ve 2023 yıllarında çok açık bir şekilde görülmektedir ki turistlerin sayısı, turizm gelirleri, işletme sayısı, çalışan sayısı gibi sektörün faktörlerinde ciddi azalmalar olduğu ve bazı işletmelerin kapandığı, insanların işsiz kaldığı, turizm gelirlerinin azaldığı söylenebilir. 2022 Yılından itibaren Covid-19 pandemisi etkisini kaybetmeye başlayınca dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de turizm alanındaki seyahat etme kısıtlamaları kalkmaya başlamış ve turizmin tekrar eskisinden daha iyi bir seviyeye gelmesi için karar mercileri yeni program ve planlamaya gidilmiştir (KTB, 2023; OECD, 2023; UNWTO, 2023a).

Türkiye, turizm açısından büyük bir potansiyele sahip, ülke konumundadır. Türkiye son zamanlarda Covid-19 pandemisi ile ilgili kısıtlamalar kalktıktan sonra turizm potansiyelini artırmak ve çeşitlendirmek adına sürdürülebilir turizm programlarını uygulamaya koymuştur. Turizmin gelişmesi adına Türkiye, doğrulama veya sertifikasyon programları başlatmış, bununla ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik açısından en yüksek uluslararası standartları karşılayan konaklama tesisleri, tur operatörleri ve destinasyonların gelişmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Bu tarz programlar, yerel halk için sosyal ve ekonomik faydaları en üst düzeye çıkarmayı, kültürel mirası geliştirmeyi, biyolojik çeşitliliği, ekosistemleri ve doğal güzellikleri korumayı, kirliliği azaltmayı ve kaynakları muhafaza etmeyi sağlıyor. Etkin sürdürülebilirlik planlaması sayesinde tesislerin sürdürülebilirliğe yönelik çalışmalarını sürekli geliştirerek gelişimlerini teşvik etmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, [KTB], 2023). Ancak doğal ve kültürel mirasa ait konuların öğretiminde önemli bir yere sahip olan sosyal bilgiler dersinde turizm konularına ait yeterince güncel bilginin yer almadığı ifade edilmiştir (Kara & Tokmak, 2023). Çünkü yeni neslin, turizm sektörüne karşı duyarlı, bilinçli ve farkındalığının artması için sosyal bilgiler dersi ve materyalleri bu konuda etkili bir misyona sahiptir (İlhan, Şeker & Kapıcı, 2015).

Türkiye'de turizm faaliyetlerinin yönetimi, teftişi, finansmanı ve politikasını belirleme de sorumlu olan kurum, Kültür ve Turizm Bakanlığı'dır. Bu kurumun en önemli görevleri arasında, turizm araştırmaları yapmak, turizmi geliştirmek, korumak, sürdürmek, kültürel mirasa önem vermek, değerlendirmek, yaygınlaştırmak ve turizmin tanıtımını yapmaktır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 41 farklı ülkede 46 yurt dışı ofis ağı bulunmaktadır. Bölgesel düzeyde Türkiye'de tarihi, kültürel değerleri koruyan 81 İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile doğal ve kültürel mirasın korunması, turizmin çeşitlendirilmesi ve kültürel etkinlikler, festivaller ve fuarlar aracılığıyla bölgenin tanıtılması sağlanmaktadır. Ayrıca çeşitli meslek kuruluşları ve özel sektör dernekleri, planlama amacıyla Bakanlık ile yakın işbirliği içinde çalışarak turizm ve belirli konular hakkında istatistiksel veriler paylaşmaktadır. Bu kuruluşlar arasında Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği, Turistik Otelciler ve Yatırımcılar Birliği, Otelciler Federasyonu, Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği ve Turist Rehberleri Odaları Birliği, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ile aynı zamanda Türkiye'nin yatırım fırsatlarını küresel iş dünyasına tanıtıyor ve yatırımcılara yardımcı olmak amacıyla Ağustos 2019'da Türkiye Turizm, Tanıtım ve Kalkınma Ajansı kurarak turizm alanındaki faaliyetlerini artırmış bulunmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, [KTB], 2023).

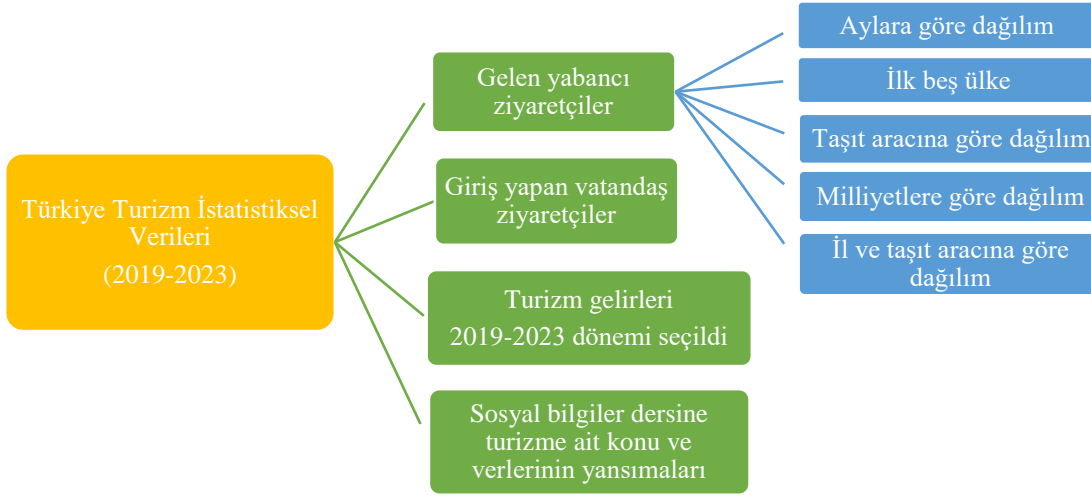
Türkiye, turizm açısından zengin doğal ve kültürel mirasa sahiptir. Bu nedenle birçok araştırmacı, kurum ve kuruluş, turizm çeşitlerini veya sınıflandırmasını yaparken amaç ve hedefleri doğrultusunda hareket ettiği görülmektedir (KTB, 2023; OECD, 2023; UNWTO, 2023c; İnce ve Duman, 2007; Göçmen, 2008; Öztaş ve Karabulut, 2006). Turizm çeşitleri ve sınıflandırma boyutu, istatistiksel verilere de yansımaktadır. Bu araştırmanın turizme ait istatistiksel veriler üzerine yoğunlaşmasının en önemli gerekçeleri arasında küresel sağlık probleminin turizm üzerindeki etkisini istatistiksel veriler aracılığıyla betimlemek, turizm alanındaki çalışmalara katkı sağlayarak literatürü zenginleştirmek, turizm verileri üzerinde tahminler yürütmek ve karşılaştırma yapmak, turizm verilerinin sosyal bilgiler dersine yansımalarını belirlemek gibi en önemli nedenler arasında gösterilebilir. İlgili alanyazında turizm ile ilgili yerel, il ve ulusal temelli istatistiksel çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların ortak noktası, turizm verileri ışığından tanımlayıcı ve yorumlayıcı istatistiksel değerlendirmeler yapılarak öneriler sunmaktır (Dilber, 2007; Kaptangil, Gargacı ve Çetin, 2016; Aytuğ, Eryılmaz, Uçar ve Can, 2020; Güven, 2022). Bir başka çalışılan ağırlıklı konu, Covid-19 pandemisinin turizm üzerindeki etkileridir. Özellikle 2019 ve 2021 yılları arasında turizm verilerine ait istatistiksel bulgular açıklanmaya ve yorumlanmaya çalışıldığı görülmektedir (Çetin ve Ünlüönen, 2019; Alaeddinoğlu ve Rol, 2020; Acar, 2020; Korkusuz, 2022; Ekici ve Büyüksalvarcı, 2023; Özsarioğlu, 2023). Bu açıklamalar doğrultusunda bu araştırmanın amacı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait Türkiye turizm istatistikleri ile ilgili verileri betimleyici olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirmeler, Covid-19 pandemisinin turizm üzerindeki etkisini belirlemek, veriler üzerinde yıllara göre karşılaştırma yapmak ve güncel turizm verilerinin sosyal bilgiler dersine yansımalarını belirlemek şeklinde üç değerlendirme başlığında sunmaktır.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, araştırmada nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı durum çalışmasına göre gerçekleştirilmiştir. “Turizm, turizm istatistikleri, sosyal bilgilerde turizm konuları” başlıklarında literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili dokümanlar bir araya getirilerek dosyalanmıştır. Özellikle turizm istatistiksel verileri ile ilgili çalışmaların varlığı tespit edilmiş ve yıllara göre tanımlayıcı ve yorumlayıcı istatistiksel verilere göre incelenmiştir. Turizm ile ilgili nicel veriler, resmi kurumların sitesinde (Kültür ve Turizm Bakanlığı, TÜİK) 2023 yılı Ocak-Ağustos dönemine ait son güncel verilere ulaşılmıştır. Turizm gelirlerinde sadece 2019-2023 dönemi verileri kullanılmıştır. Böylece nicel ve nitel veriler, bir araya getirilerek şekil 1’deki temalar başlığında betimsel analiz tekniğiyle betimlenmiş ve yorumlanmıştır. Bu temalar, literatür doğrultusunda yazar tarafından derlenerek düzenlenmiş ve konu içeriğine uyacak şekilde temalaştırılmıştır. Bu aşamalar, betimsel analizin doğasına uygun olduğu söylenebilir.

Şekil 1.

Türkiye turizm istatistiksel verileri

Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak adına uzman görüşüne de başvurulmuştur. Özellikle araştırmanın amacı doğrultusunda üç temel başlığa dayalı olarak değerlendirmeler yapıldığı için veri-başlık analizi birbiriyle uyumlu olacak şekilde ön kontroller sağlanmış ve üzerinde tartışılarak uzlaşma sağlandıktan sonra tablo halinde yorumlanmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin tamamı Kültür ve Turizm Bakanlığı sitesinde alınmış ve verilerin güncel olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu sitesinden de destek alınmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise ilgili literatürdeki makaleler, kitaplar ve raporlar oluşturmaktadır. Bir veri kaynağı olarak sosyal bilgiler ders kitaplarının 2023 yılında basılan güncel kitaplardan seçilmiştir. Böylece araştırmanın başlık, içerik ve veri kaynağının uyumlu olmasına dikkat edilmiştir. Bu işlemler, araştırmanın iç tutarlılığını sağlamaya yöneliktir.

Bulgular

Bu kısımda nicel ve nitel veriler doğrultusunda yapılan analizlere yönelik betimleyici bulgular sunulmuştur.

Türkiye turizm istatistiklerine ait veriler

Tablo 1.

Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin yıllara ve aylara göre dağılımı

Aylar	Yıllar			% Değişim Oranı	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Ocak	509 787	1 281 666	2 005 967	151,41	56,51
Şubat	537 976	1 541 393	1 870 414	186,52	21,35
Mart	905 323	2 079 565	2 335 728	129,70	12,32
Nisan	790 687	2 574 423	3 321 824	225,59	29,03

Mayıs	936 282	3 873 212	4 500 242	313,68	16,19
Haziran	2 047 596	5 014 821	5 584 021	144,91	11,35
Temmuz	4 360 952	6 664 970	7 148 044	52,83	7,25
Ağustos	3 982 168	6 304 770	6 660 700	58,33	5,65
Eylül	3 513 453	5 475 453		55,84	
Ekim	3 471 540	4 803 198		38,36	
Kasım	1 763 982	2 551 483		44,64	
Aralık	1 892 520	2 399 441		26,79	
Toplam	24 712 266	44 564 395		80,33	
8 Aylık Toplam	14 070 771	29 334 820	33 426 940	108,48	13,95

Tablo 1’de 2023 yılı Ağustos ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısında geçen yılın aynı ayına göre %5,65 artış kaydedilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü’den alınan geçici verilere göre; 2023 yılı Ağustos ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı ayına göre %5,65 oranında bir artış göstererek 6.660 700 olmuştur. Böylece Covid-19 pandemisinin etkisinin kalkması, seyahat ve konaklama kısıtlamalarının sona ermesiyle ülkemize gelen turist sayısında inanılmaz bir artış olduğu görülmektedir. Şayet sadece 8 aylık dönem olarak değerlendirildiğinde pandeminin sürdüğü dönemde turist sayısı 14.070771 iken 2023 yılında 33.426940 olmuştur. Böylece turist sayısı neredeyse iki kat artmıştır. Böylece pandemi etkisi ve kısıtlamalarının etkisinin azaldığı ve turizm organizasyonların tekrar canlanmaya başladığı söylenebilir.

2023 yılı Ağustos ayında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında ilk 5 il aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

- 1-Antalya %37,32 (2. 485 643)
- 2-İstanbul %26,24 (1. 747 611)
- 3-Muğla %9,44 (628 654)
- 4-Edirne %7,89 (525 270)
- 5-İzmir %3,66 (243 569)

2023 yılı Ağustos ayında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında ilk sırada Antalya şehrinin olmasının nedeni, yaz mevsimi ve deniz sezonunun olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca ikinci sırayı da Türkiye’nin en büyük metropolü olan İstanbul şehri yer almıştır. Muğla şehri de turistlerin deniz sezonu için uğradığı mekânlardan biridir. Edirne şehri bir sınır ve tarih şehri olduğu için turistlerin Türkiye’de Ocak ve Ağustos aylarından tercih ettiği bir şehirdir. Son sırada ise İzmir şehri, deniz ve yat turizminin etkili olduğu bir yerdir.

Tablo 2.

2021-2023 Yılları Ocak-Ağustos döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin milliyetlere göre dağılımı ilk 5 ülke

Ülkeler	Yıl/2023	2023 Mil. Payı %	Yıl/2022	2022 Mil. Payı %	Yıl/2021	2021 Mil. Payı %
Rusya Fed.	4 351 254	13,02	3 004 157	10,24	2 460 537	17,49
Almanya	4 082 994	12,21	3 850 816	13,13	1 871 801	13,30
İngiltere (Birleşik Krallık)	2 652 188	7,93	2 360 404	8,05	106 297	0,76
Bulgaristan	1 828 334	5,47	1 713 340	5,84	642 408	4,57
İran	1 535 053	4,59	1 537 363	5,24	556 035	3,95
Diğer	18 977 117	56,77	16 868 740	57,50	8 433 693	59,94
Genel Toplam	33 426 940	100,00	29 334 820	100,00	14 070 771	100,00
*2023 yılı verileri						

2023 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasında Rusya Fed. %13,02 (4 351 254) ile birinci sırada yer almaktadır. Almanya %12,21 (4 082 994) ile ikinci olmuştur. İngiltere (Birleşik Krallık) %7,93 (2 652 188) ile üçüncü sıradadır. İngiltere (Birleşik Krallık) ülkesini Bulgaristan (5,47) ve İran (4,59) izlemektedir. Tablo 2’de görüldüğü gibi Covid-19 pandemisinin etkili olduğu 2021 yılından itibaren kısıtlamaların kalkmasıyla beraber günümüze doğru turist sayısında bir artışın olduğu görülmektedir. Rus turistlerin Türkiye’yi tercih etmesinin nedenlerinden biri de yaz mevsiminin uzun sürmesi, deniz turizmi, otellerin uygunluğu, kültürel mirasın zenginliği gibi faktörler görülebilir.

Tablo 3

Ocak – Ağustos Aylarında ulaşım yoluna göre ülkemize giriş yapan ziyaretçiler 2021-2023

		Toplam			Değişim Oranı % 2023/2022	Yabancı			Değişim Oranı % 2023/2022	Vatandaş (Yurtiçi + Yurtdışı İkametli)			Değişim Oranı % 2023/2022
		2021	2022	2023		2021	2022	2023		2021	2022	2023	
Z i y a r e t ç i	Deniz	311 564	1 353 568	2 062 189	52,35	125 539	974 283	1 493 838	53,33	186 025	379 285	568 351	49,85
	Hava	14 366 614	27 988 222	33 041 206	18,05	11 579 544	22 553 127	25 539 726	13,24	2 787 070	5 435 095	7 501 480	38,02
	Kara	4 028 511	8 934 281	10 577 709	18,39	2 364 581	5 796 713	6 376 216	10,00	1 663 930	3 137 568	4 201 493	33,91
	Tren	27 834	37 020	55 839	50,83	1 107	10 697	17 160	60,42	26 727	26 323	38 679	46,94
	Toplam	18 734 523	38 313 091	45 736 943	19,38	14 070 771	29 334 820	33 426 940	13,95	4 663 752	8 978 271	12 310 003	37,11
G ü n ü b i r l i k ç i	Deniz	72 758	528 496	918 397		52 454	519 670	917 728		20 304	8 826	669	
	Hava												
	Kara												
	Tren												
	Toplam	72 758	528 496	918 397		52 454	519 670	917 728		20 304	8 826	669	

Tablo 3’te geçici verilere göre: 2023 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemize giriş yapan vatandaş ziyaretçi sayısında geçen yılın aynı ayına göre %37,11 (12 310 003) değer ile bir artış kaydedilmiştir. Çıkış yapan vatandaş ziyaretçi sayısında ise %38,66 değerinde (12 083 630) bir artış kaydedilmiştir. Tablo 3’teki verilere göre ülkemize giriş yapan ziyaretçi sayısında hem yabancı hem de Türkiye vatandaşı olanların, turizm faaliyetlerinde en çok tercih ettiği ulaşım türü, havayolu ulaşımıdır. İkinci sırada ise karayolu ulaşım türü, üçüncü sırada ise deniz yolu ulaşım türüdür. Tablo 3’te anlaşıldığı üzere son üç yıllık Türkiye’ye gelen ziyaretçi değişimi incelendiğinde, Covid-19 pandemisinin etkili olduğu yıllardan itibaren hava yolu ve kara yolu ulaşımında ciddi artışlar yaşanmıştır.

Tablo 4.

Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin sınır kapılarının bağlı olduğu illere ve taşıt araçlarına göre dağılımı (2023 Ocak - Ağustos)

İller	Taşıt Aracı				Toplam	%Oranı
	Deniz	Hava	Kara	Tren		
Adana	969	103 235			104 204	0,31
Adıyaman		16			16	0,00
Ağrı			226 626		226 626	0,68
Amasya		11			11	0,00
Ankara		425 662			425 662	1,27
Antalya	49 955	10 154 738			10 204 693	30,53
Ardahan			73 966		73 966	0,22
Artvin	290		1 233 354		1 233 644	3,69
Aydın	505 122				505 122	1,51
Balıkesir	21 707	6 842			28 549	0,09
Bartın	9 391				9 391	0,03
Bursa	3 347	595			3 942	0,01
Çanakkale	22 536	15			22 551	0,07
Denizli		14 820			14 820	0,04
Diyarbakır		17 202			17 202	0,05
Edirne	111	-	3 228 151	14 450	3 242 712	9,70
Elazığ		12 996			12 996	0,04
Erzincan		7			7	0,00
Erzurum		775			775	0,00
Eskişehir		22 355			22 355	0,07
Gaziantep		47 065	35 752		82 817	0,25
Giresun	1 996				1 996	0,01
Hakkâri			120 659		120 659	0,36
Hatay	4 508	1 027	55 798		61 333	0,18
İğdir		77	194 270		194 347	0,58
İsparta		9 208			9 208	0,03
İstanbul	226 399	11 297 847			11 524 246	34,48
İzmir	78 937	960 064			1 039 001	3,11
Kahramanmaraş		49			49	0,00
Kars		47			47	0,00
Kastamonu	322	15			337	0,00
Kayseri		86 986			86 986	0,26
Kırklareli	2		429 601		429 603	1,29
Kilis			52 909	2 640	55 549	0,17
Kocaeli	17 928	22			17 950	0,05
Konya		28 377			28 377	0,08
Kütahya		9 034			9 034	0,03
Malatya		42			42	0,00
Mardin		4			4	0,00
Mersin	43 590				43 590	0,13
Muğla	443 982	1 918 680			2 362 662	7,07
Muş		1			1	0,00
Nevşehir		4 274			4 274	0,01
Ordu	5 827	4 363			10 190	0,03
Rize	190				190	0,00
Sakarya	3 648				3 648	0,01
Samsun	12 638	34 740			47 378	0,14

Sinop	9 623	4			9 627	0,03
Sivas		104			104	0,00
Şanlıurfa		113	8 515		8 628	0,03
Şırnak			388 754		388 754	1,16
Tekirdağ	5 783	1 531			7 314	0,02
Tokat						0,00
Trabzon	7 334	361 421			368 755	1,10
Van		1	327 861	70	327 932	0,98
Yalova	4 447				4 447	0,01
Zonguldak	13 256	15 361			28 617	0,09
Toplam	1 493 838	25 539 726	6 376 216	17 160	33 426 940	100,00
%Oranı	4,47	76,40	19,08	0,05	100,00	

Tablo 4'te veriler incelendiğinde, Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin sınır kapılarının bağlı olduğu illere ve taşıt araçlarına göre dağılımında İstanbul birinci sırada, Antalya ikinci sırada olduğu görülmektedir. En çok hava yolu ulaşım türünün tercih edildiği görülmektedir. Burada dikkat çeken nokta tren yolu ulaşım türünün en az tercih edilen ulaşım türü olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye ile diğer ülkeler arasında henüz hızlı tren ulaşım faaliyetinin istenilen seviyede olmadığı söylenebilir. Hâlbuki Avrupa ülkelerinde ve gelişmiş ülkelerde hızlı, konforlu ve ucuz ulaşım türü olması nedeniyle en çok tercih edilen turistik seyahat ulaşım türlerinden biridir. Türkiye'nin turizm sektörünün gelişmesinde ulaşım son derece önemlidir. Nitekim ülkemize gelen yabancı ve vatandaş ziyaretçilerin daha rahat ve konforlu bir şekilde seyahat etmeleri için ulaşım sisteminin güçlü olması önemlidir. Bu bağlamda doğal ve kültürel miras alanlarına ait ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi gereklidir.

Tablo 5.

Turizm geliri (döviz cinsinden \$)

Aylar	Yıllar					Değişim Oranı (%)			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020/2019 (%)	2021/2020 (%)	2022/2021 (%)	2023/2022 (%)
	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)	Toplam (Total)
Ocak January	1 755 674	2 085 858	854 475	2 255 632	3 314 265	18,8	-59,0	164,0	46,9
Şubat February	1 505 062	1 682 608	722 424	1 875 432	2 513 934	11,8	-57,1	159,6	34,0
Mart March	1 865 797	895 926	1 059 071	2 439 132	2 930 860	-52,0	18,2	130,3	20,2
3 Aylık Toplam	5 126 534	4 664 392	2 635 969	6 570 196	8 759 058	-9,0	-43,5	149,3	33,3
Nisan April	2 287 216	175 638	1 198 135	2 460 332	3 181 209	-92,3	582,2	105,3	29,3
Mayıs May	3 024 127	196 363	1 035 086	3 596 132	4 294 508	-93,5	427,1	247,4	19,4
Haziran June	3 823 979	275 473	1 870 861	4 480 917	5 539 501	-92,8	579,1	139,5	23,6
6 Aylık Toplam	14 261 855	5 311 866	6 740 051	17 107 577	21 774 276	-62,8	26,9	153,8	27,3
Temmuz July	4 951 125	711 042	3 844 761	5 485 658	6 307 863	-85,6	440,7	42,7	15,0
Ağustos August	5 921 319	2 054 698	5 641 288	6 742 144	7 600 016	-65,3	174,6	19,5	12,7
Eylül September	4 970 573	2 356 564	4 640 682	5 647 309	6 317 437	-52,6	96,9	21,7	11,9

9 Aylık Toplam	30 104 872	10 434 171	20 866 783	34 982 688	41 999 594	-65,3	100,0	67,6	20,1
Ekim October	4 590 419	2 301 315	4 678 158	5 844 119		-49,9	103,3	24,9	-100,0
Kasım November	2 393 087	1 178 102	2 511 421	3 255 279		-50,8	113,2	29,6	-100,0
Aralık December	1 842 095	903 685	2 117 226	2 395 784		-50,9	134,3	13,2	-100,0

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Merkez Bankası, Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023)

Tablo 5'te 2019-2023 Türkiye turizm gelirlerine ait istatistiksel veriler sunulmuştur. Bu gelirler döviz cinsinde belirtilmiştir. Bu tablo genel olarak incelendiğinde 2019 yılında yani Covid-19 pandemisinin etkisinden az olduğu yıllarda 9 aylık toplam gelir 30.104 872 iken 2020 yılında Covid-19'un başladığı yıllarda 10.434 171'e düştüğü görülmektedir. 2023 verilerinde ise Türkiye turizm gelirlerinin 41. 999 594 olduğu görülmektedir. Böylece Covid-19 pandemisinin turizm sektörü üzerinde doğrudan etkili olduğunu bu gelir tablosundan anlaşılmaktadır. Pandemi kısıtlamalarının azalması, yasakların kalkmasıyla beraber turizm gelirlerinden de yükselmelerin olduğu görülmektedir.

Sosyal bilgiler dersinde turizme ait betimsel veriler

İlkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında küresel bağlantılar öğrenme alanında dünya ailesi ünitesinde turizm ve bununla ilgili betimsel verilere ait bilgi bulunmamaktadır. Daha çok ülkeler arasında kültürel, siyasi ve ticari ilişkilere ait konular üzerine odaklanmıştır (Ayantaş, 2023).

5. Sınıf sosyal bilgiler dersinde turizm haritaları da önemli harita türlerinden biri olduğu açıklanmıştır. Ayrıca Akdeniz ikliminin görüldüğü bölgelerde yaz mevsiminin uzun sürmesi ve sıcaklık değerlerinin yüksek olması kıyı turizminin gelişmesini sağladığı ifade edilmiştir (Buket Harut, 2023). Örneğin 5. Sınıf ders kitabında Akdeniz ile Karadeniz ikliminin turizm üzerindeki etkisini daha iyi anlamaları için "öğrendiklerimi uyguluyorum" "Karadeniz ikliminin turizm faaliyetleri üzerindeki etkisini araştırmak" isimli ders kitabı etkinliğinde, öğrencilerin turizm faaliyetleri üzerinde doğa olaylarının etkisini daha iyi anlamaları ve kavramaları için bu tarz etkinliklere yer verilmesi yararlıdır (Harut, 2023). Nitekim yukarıdaki tablolardan anlaşıldığı gibi Türkiye'ye gelen ziyaretçilerin en çok Akdeniz ikliminin etkili olduğu bölgelerdeki illere uğramaları bu bilgileri desteklemektedir.

5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında, "Öğrendiklerimi Uyguluyorum" ünitesinde turizme ait istatistiksel bir veriye yer verilmiştir. Bu veri Antalya iline gelen 2018 dönemine ait turist sayısı ile ilgili bir gazete haberidir (Harut, 2023). Ancak 2023 veya 2022 yılına ait istatistiksel verilere yer verilmemesi düşündürücüdür. Nitekim bu ders kitabı, 2023 yılında güncellendi ve güncel verilerin kullanılması ders kitabı hazırlama ilkelerine uyumlu olması gerekmektedir. Bu bağlamda turizm ile ilgili güncel istatistiksel bir veriye yer verilmemesi eleştirilebilir.

5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında küresel öğrenme alanı, "Bu dünya hepimizin" isimli ünitesinde, turizmin uluslararası ilişkilerde önemli bir paya sahip olduğu ifade edilmiş ve ayrıca "Anadolu coğrafyasının içinde barındırdığı doğal, tarihi ve kültürel zenginlik Türkiye'yi turizm alanında önemli bir ülke hâline getirmiştir. Turizm faaliyetleri, ülkemizin kültür mirasını korumak, yaşatmak ve tanıtmak için önemli fırsatlar barındırdığı" açıklanmıştır (Harut, 2023, s. 162). Bir başka betimleyici ve yorumlayıcı bulguya göre "Doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının çeşitliliği, iklim ve coğrafi koşullarının farklılığı ile ülkemiz bir turizm cennetidir. Turizm sayesinde insanlar hem başka ülkelerin doğal ve tarihi güzelliklerini görür hem de sunulan yemekler, yapılan aktiviteler, yerel halkla kurulan ilişkiler sayesinde misafir oldukları kültürlerin farkına varırlar (Harut, 2023, s. 167), açıklamasından anlaşıldığı üzere ülkemizin sahip olduğu turizm potansiyeli ve önemi üzerinde durulmuştur. 5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında dikkat çekici bir başka bulguya göre yine bir internet haberi ve bu haberde turizm ile ilgili istatistiksel veriler paylaşılmıştır. Bu verilerin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2017 yılına ait turizm raporu olduğu yazılmaktadır. Burada ülkemize gelen ziyaretçi sayıları ifade edilmiş (İstanbul'a yılın ilk 10 ayında 9 milyon 120 bin 248 yabancı ziyaretçi geldi) (Harut, 2023, s. 167). Fakat bu istatistiksel veriler güncel değildir. Özellikle dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi döneminden önceki turizm verilerinin kullanılması eleştirilecek noktalarından birisidir. Şayet güncel verilerin yer aldığı haberler veya istatistiksel raporların kullanılması öğrencilerin güncel bilgileri öğrenmeleri açısından daha yararlı olacağı öngörülebilir.

6. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında, Akdeniz ikliminin turizmin gelişmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Yurdumuzun tarihi ve doğal güzelliklere sahip olması, turizm potansiyelini artırmakta olduğunu açıklanmıştır. Ayrıca 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında, Türkiye Turizm Haritasına yönelik bir etkinliğe yer verilmiştir (Yıldırım, Kaplan, Kuru ve Yılmaz, 2023).

7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında, turizm hakkında güncel betimleyici bazı açıklamalara yer verilmiştir. Ancak istatistiksel veri kullanılmamıştır. Özellikle küresel bağlantılar öğrenme alanında, “*Ülkeler arası köprüler*” isimli ünite Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde turizmin önemli olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ders kitabında Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütüyle ilişkilerin önemli olduğu açıklanmıştır (Azer, 2023).

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, Ocak-Ağustos 2023 dönemine ait turizm istatistiksel verilerini, üç konu kapsamında değerlendirmeyi amaç edinmektedir. Dolayısıyla bu bölümde ilgili literatürden destek alınarak sonuçlar tartışılmış ve bunun neticesinde bazı öneriler sunulmuştur.

Ülkemize ait turizm verilerini incelemek ve raporlar hazırlamak, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu ile de işbirliği yapmaktadır. Yapılan bir araştırma sonucuna göre düzenli bir şekilde turizm istatistiklerinin tutarlı ve sistematik tutulmasının, turizm faaliyetlerini olumlu yönde etkileyebileceği ifade edilmiştir (Kaptangil, Gargacı ve Çetin, 2016). Nitekim dünyada Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), küresel dünyada seyahat ve turizm alanında faaliyet gösteren önemli bir kuruluştur. Amacı, üye ülkelerin ekonomik gelişmelerini destekleyerek dünya turizmine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Özellikle Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) turizm ile ilgili bazı istatistiksel veriler sunmaktadır. Yıllık ve dönemsel olarak OECD’den de yardım alarak turizm verileri üzerinde tahminler yürütür ve turizmin gelişmesi için üye ülkelerle politikalar üretir (UNWTO, 2023a). Ayrıca dünya kültürel mirası korumak ve kollamak için Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO ile işbirliği yapmaktadır.

Türkiye’de turizm faaliyetlerinden sorumlu olan devlet kurumu T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’dır. Bu bakanlık aylık, dönemlik ve yıllık olarak turizme ait istatistiksel veriler sunmaktadır. Bu bağlamda çalışma, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına ait 2023 Ocak-Ağustos dönemine ait turizm verileri temel alınarak değerlendirmeler yapılmıştır (KTB, 2023). Söz konusu Türkiye zengin doğal ve kültürel mirası sayesinde turizm cenneti olarak bilinmektedir. Hatta Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), dünyadaki ortak miras eserler listesinde Türkiye, ön sıralarda yer almaktadır ve bu kültürel miras alanların hepsi koruma altındadır. UNESCO insanlığın ortak mirası olan kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, insanlarda ortak mirasa sahip çıkma bilinci oluşturmak ve ortak mirasın yaşatılması için yaptığı çalışmalar, Turizm faaliyetlerinin gelişmesinde etkin rol oynar (UNESCO, 2023). Turizme ait istatistiksel veriler, turizm faaliyetleri hakkında bizlere önemli bilgiler sağlar. Bu veriler, sadece turizm sektörü için değil aynı zamanda eğitim sektöründe de bazı konular için temel veriler sunması açısından da yardımcı olmaktadır.

Ulusal ve bölgesel turizmin geliştirilmesi açısından, ulusal ve bölge turizminin eğilimlerinin belirlenmesi ve bilgi sahibi olunması ayrıca geliştirilebilecek turizm politika ve stratejilerinin hayata geçirilebilmesi, sağlıklı turizm istatistikleri sayesinde olabilmektedir (Kaptangil, Gargacı ve Çetin, 2016). Bu araştırmanın sonuçları genel itibariyle değerlendirildiğinde, 2023 yılı Ağustos ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısında geçen yılın aynı ayına göre %5,65 artış kaydedildiği belirlenmiştir. Bunun en önemli nedeni Covid-19 pandemisinin etkisinin kalkması, seyahat ve konaklama kısıtlamalarının sona ermesiyle ülkemize gelen turist sayısında inanılmaz bir artıştan kaynaklanmaktadır. 2023 yılı Ağustos ayında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında ilk sırada Antalya şehrinin olmasının nedeni, yaz mevsimi ve deniz sezonunun olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca ikinci sırayı da Türkiye’nin en büyük metropolü olan İstanbul şehri yer aldığı belirlenmiştir. Yerel temelde doğal ve kültürel mirası korumak, tanıtmak, çeşitlendirmek gibi turistik faaliyetleri artırmak, turistlerin o bölgelere olan katılımını ve seyahat etmelerini olumlu yönde etkilemektedir (Güven, 2022).

2023 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ülke sıralamasında Rusya birinci sırada yer almaktadır. Almanya ikinci; İngiltere (Birleşik Krallık) ise üçüncü sırada yer aldığı saptanmıştır. 2023 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkemize giriş yapan ziyaretçi sayısında hem yabancı hem de Türkiye vatandaşı olanların, turizm faaliyetlerinde en çok tercih ettiği ulaşım türü, hava yolu ulaşımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İkinci sırada ise kara yolu ulaşım türü, üçüncü sırada ise deniz yolu ulaşımı olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmanın bir başka sonucuna göre Türkiye’ye gelen yabancı ziyaretçilerin sınır kapılarının bağlı olduğu illere ve taşıt araçlarına göre dağılımında İstanbul birinci sırada, Antalya ise ikinci sırada olduğu saptanmıştır. Bu süreçte en çok hava yolu ulaşım türünün tercih edildiği belirlenmiştir.

Bu çalışmada, 2023 Ocak-Ağustos dönemine ait turizm istatistiksel verilerinin değerlendirildiği konulardan biri de turizme ait bilgilerin ilköğretim seviyesinde öğretildiği derslerden biri de sosyal bilgilerdir. Çünkü sosyal bilgilerin amacı, öğrencileri demokratik bir toplumda vatandaş olarak hayata hazırlamaktır (Holmes, 2020). İlkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında turizme yönelik betimsel istatistiksel verilere ait bilgilere yer verilmemiş, sadece 5. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında (MEB, 2023), ülkemize gelen turist sayısı ile ilgili veriler belirtildiği halde güncel sayısal veriler olmadığı saptanmıştır. Nitekim Covid-19 pandemisi

döneminden önceki turizm verilerinin kullanılması düşündürücüdür. Örneğin Covid-19 pandemisi döneminde turist sayılarında ciddi azalmalar olmuş ve turizm gelirleri azalmış ve bazı insanlar işletmelerini kapatmak zorunda kalmıştır. Biz bu azalış ve artış durumlarını, istatistiksel veriler aracılığıyla görebilmekteyiz (Türkiye İstatistik Kurumu [TUİK], 2023). Dolayısıyla güncel verilerin yer aldığı haberler veya istatistiksel raporların kullanılması öğrencilerin güncel bilgileri öğrenmeleri açısından faydalı olabilir. 6. ve 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında turizme ait bilgiler mevcut olduğu halde bu konuyla ilgili istatistiksel veri sunmada pek başarılı olduğu söylenemez. Eğitim turizm faaliyetlerinin niteliğini ve kalitesini artırabilir, ayrıca sektöre eğitilmiş ve donanımlı insan kazandırma açısından da önemli katkılar sağlar (Yuldoshev Ruzimatjon Ogli, 2023).

Bu araştırmanın sonuçları ışığında şu öneriler yapılabilir. Turizm ile ilgili istatistiksel veriler kullanmak ilgili alana yönelik bütüncül bir değerlendirme yapabilmeyi sağlayabilir. İlköğretim düzeyindeki sosyal bilgiler ders kitapları, turizm konusunu işlerken güncel ve istatistiksel verilere daha fazla vurgu yapmalıdır. Pandemi döneminde turizm sektöründeki değişimlere odaklanarak, öğrencilere bu dönemin etkilerini anlatan örneklerle bilgi aktarılabilir. Örneğin, turist sayılarındaki azalmaların sosyal ve ekonomik etkileri tartışılabilir. Turizmin ekonomik etkileri, özellikle turizm gelirlerindeki değişimler, işletmelerin kapanması gibi konular, öğrencilere ekonomik kavramları anlamalarına yardımcı olacak şekilde anlatılmalıdır. Ortaokul düzeyindeki sosyal bilgiler ders kitapları, turizm konusunu daha detaylı bir şekilde ele almalıdır. Turizm faaliyetlerinin niteliği, sektöre eğitilmiş insan kazandırma gibi konulara daha fazla vurgu yapılabilir. Ders içeriğinde, yıllık veya dönemsel turizm faaliyetleri üzerinde karşılaştırmalı analizlere ve örnek olaylara yer verilerek öğrencilerin konuyu daha iyi anlamaları sağlanabilir. Özellikle turizmle ilgili son verilerle ders içeriği zenginleştirilmelidir. Turizm verilerinin eğitimde kullanılması öğrencilerin turizm alanına yönelik temel bilgi ve becerileri öğrenmesine yardımcı olabilir. Turizm verilerinin yanı sıra kültürel etkileşimlere de vurgu yaparak, öğrencilere farklı kültürlerle etkileşime geçmenin önemini anlatmak, sosyal bilgilerin kültürel farkındalık geliştirmeye nasıl katkı sağlayabileceğini vurgulamak açısından önemlidir. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinde güncel turizm konularına ve gelişmelere yer verilmesi kültürel etkileşim açısından gereklidir. Bu öneriler, öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde turizm konusunu daha etkili bir şekilde işlemesine ve öğrencilerin güncel, istatistiksel bilgilerle donanmış bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunabilir.

Kaynaklar

- Acar, Y. (2020). Yeni koronavirüs (Covid-19) salgını ve turizm faaliyetlerine etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 7-21. <https://doi.org/10.32572/guntad.703410>
- Alaeddinoğlu, F. ve Rol, S. (2020). Covid-19 pandemisi ve turizm üzerindeki etkileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı*, 233-258. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1210282>
- Ayantaş, T. (2023). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 4. sınıf ders kitabı*. Ö. Karaca (Ed). Ferman Yayıncılık.
- Aytuğ, H.K., Eryılmaz, Ç., Uçar, S. ve Can, O. (2020). Sinop ilinin alternatif turizm çeşitleri açısından SWOT analizi. *Karadeniz Araştırmaları*, 17(67), 715-736. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2259590>
- Azer, H. (2023). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 7. sınıf ders kitabı*. Ekoyay Eğitim Yayıncılık.
- Çetin, B. & Ünlüönen, K. (2019). Salgın hastalıklar sebebiyle oluşan krizlerin turizm sektörü üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 109-128. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/901888>
- Davras, G. M. (2017). *Ekonomik boyutu ile turizm*. Detay Yayıncılık.
- Dilber, İ. (2007). Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi üzerindeki etkisinin girdi-çıkıtı tablosu yardımıyla değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2).
- Ekici, Y. ve Büyükşalvarcı, A. (2023). Covid-19 salgını ve turizm sektörüne etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(62), s. 523-533. DOI : [10.29228/SOBIDER.67925](https://doi.org/10.29228/SOBIDER.67925)
- Göçmen, Z. G. (2008). *Turizm çeşitlendirmesi kapsamında İzmir'de termal turizmin tedavi amaçlı kullanımı ve ekonomik değeri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Güven, C. (2022). Kırsal alanlar ve çiftlik turizmi: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Tourism Economics, Management and Policy Research*, 2(1), 15-28. <http://www.temapor.com/index.php/tema/article/view/21>
- Harut, S.B. (2023). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 5. sınıf ders kitabı*. Ata Ders Kitapları Yayıncılık.
- Holmes, C. (2020). Participatory literacy and taking informed action in the social studies. Martin, C., & Polly, D. (Eds.). *Handbook of research on teacher education and professional development*. IGI Global. Casey Holmes
- İlhan, G., Şeker, M., & Kapıcı, H. (2015). Sosyal bilgiler beşinci sınıf ders kitaplarında turizm kavramının yeri. *International Journal of Field Education*, 1(1), 42-62.
- İnce, C. ve Duman, T. (2007) Geleneksel turizm. M. Bulu ve İ.H.Eraslan. (Ed.), *Sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmede turizm sektörü*. (ss.80-93) İçinde. Kazancı Hukuk Yayınevi
- Kaptangil, K., Gargacı, A. ve Çetin, H. (2016). Evaluation of tourism statistics of province Sinop (1995-2015). *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*. 1(1), pp. 31-42. DOI : [10.31822/jomat.288117](https://doi.org/10.31822/jomat.288117)
- Kara, İ., & Tokmak, A. (2023). Doğal ve kültürel mirasın öğretiminde sosyal bilgiler dersinin yeri ve önemi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(İhtisaslaşma), 177-199. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1312336>
- Korkusuz, T. (2022). Rethinking sustainable tourism after the Covid-19 pandemic. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(4), 404-412.
- Maviş, F., Ahıpaşaoğlu, H. S., ve Kozak, N. (2002). *Genel turizm bilgisi*. Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- MEB. (2023). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı* (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). MEB Yayınevi.
- Nelson, J. L. (2001). Defining social studies. In W. B. Stanley (Ed.), *Critical issues in social studies research for the 21st Century* (pp.15-37). Information Age Publishing.

Oruç, O. (2004). *Bir alternatif turizm türü olan doğa-atlı spor turizminin Kastamonu örneği üzerinde irdelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Özsarioğlu, F. (2023). *Covid-19'un Türkiye turizmine etkilerinin değerlendirilmesi (analizi)*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.

Öztaş, K. ve Karabulut T. (2006). *Turizm ekonomisi genel turizm bilgileri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özsoy, O. (2014). *İktisatçılar ve işletmeciler için istatistik*. Siyasal Kitabevi.

Öztürk, M. ve Bayat, M. (2011). Uluslararası turizm hareketlerinde sağlık turizminin rolü ve kalite çalışmalarının önemi bir literatür çalışması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 135-156. <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/tr/download/article-file/107632>

Ross, E. W. (2014). Diverting democracy: The curriculum standards movement and social studies education. In *Democratic Social Education* (pp. 203-228). Routledge.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı [KTB]. (2023a 25 Ekim). Turizm. <https://www.ktb.gov.tr/TR-96268/turizm.html>

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı [KTB]. (2023b 27 Ekim). Turizm gelirleri ve giderleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201116/turizm-gelirleri-ve-giderleri.html>

The National Council for the Social Studies [NCSS]. (2023, October) What is social studies. <https://www.socialstudies.org/about/about>

The Organisation for Economic Cooperation and Development [OECD]. (2023, October). OECD Tourism papers. https://www.oecdilibrary.org/search?value1=TOUR%C4%B0SM&option1=quicksearch&facetOptions=51&facetNames=pub_igoId_facet&operator51=AND&option51=pub_igoId_facet&value51=%27igo%2Foecd%27&publisherId=%2Fcontent%2Figo%2Foecd&searchType=quick

The United Nations World Tourism Organization [UNWTO], (2023a October). Glossary of Tourism Terms. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

The United Nations World Tourism Organization [UNWTO], (2023b October). Tourism Education Guidelines. <https://www.unwto.org/UNWTO-academy>

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2023 October). Turizm İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=turizm>.

Ünlüönen, K., Tayfun, A. ve Kılıçlar, A.(2007). *Turizm Ekonomisi*. Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldırım, C., Kaplan, F., Kuru, H. ve Yılmaz, M. (2023). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu sosyal bilgiler 6. sınıf ders kitabı*. S. Elmacı ve Bayram Yılar, M. (Eds). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

Yuldoshev Ruzimatjon Ogli, I. (2023). *Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açıları ile kariyer yapma isteği arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Karabük Üniversitesi.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Araştırmacılar verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiğini beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları: Makaleye yazarlar eşit düzeyde katkı sunmuşlardır.

Çıkar Beyanı: Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma etik kurul izni gerektiren çalışmalar kapsamında değildir.